

Pomoc finansowa. Czego może się spodziewać polski rolnik po integracji z UE ?

W Unii Europejskiej poza bezpośrednim wspieraniem rolnictwa w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, prowadzonych jest wiele działań mających na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Są to między innymi:

- udzielanie bezzwrotnej pomocy dla rolników w celu modernizacji gospodarstw,
- wspomaganie młodych rolników,
- program wcześniejszych emerytur rolniczych,
- wspieranie obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania,
- programy rolno-środowiskowe,
- programy zalesiania,
- poprawa infrastruktury wiejskiej.

Finansowanie tych działań odbywa się przede wszystkim w ramach Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie (EAGGF). W ostatnim czasie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przyjęło projekt Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich dla Polski, nawiązujący do Rozporządzenia Rady (WE) 1257/99 o wsparciu rozwoju wsi przez Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie. Plan będzie realizowany na terenie całego kraju w latach 2004-2006. Obejmuje on następujące instrumenty:

- renty strukturalne,
- wsparcie dla gospodarstw niskotowarowych,
- dopłaty wyrównawcze dla obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania,
- przedsięwzięcia rolno-środowiskowe,
- zalesienia gruntów rolnych,
- pomoc techniczną.

Program rent strukturalnych dotyczy rolników, którzy ukończyli 55 lat i posiadają gospodarstwo o powierzchni co najmniej 3 ha użytków rolnych (trzy ha fizyczne) i podejmą decyzję o przekazaniu gospodarstwa na powiększenie innego gospodarstwa, na potrzeby nauki i doświadczalnictwa, na cele pozarolnicze, do zagospodarowania przez Agencję Własności Rolnej lub do zalesienia przez Lasy Państwowe. Przewiduje się, że ze środków przeznaczonych na renty strukturalne skorzysta ok. 35 tys. rolników.

Wysokość renty będzie ustalana w oparciu o kwotę najniższej emerytury i wyniesie co najmniej 210% tej kwoty. Tak więc dzisiaj, przy najniższej emeryturze w wys. 532,91 zł – rolnik powinien otrzymać ok. 1120 zł. Kwota ta może być podwyższona o kwotę najniższej emerytury, jeśli współmałżonek wnioskodawcy spełnia warunki do otrzymania renty strukturalnej, nie ma innych źródeł dochodu, a gospodarstwo stanowiło podstawę utrzymania obojga małżonków.

Renta zwiększa się również w przypadku przekazania aktem notarialnym gruntów na powiększenie jednego lub kilku gospodarstw już istniejących po 2% najniższej emerytury za ha, przy czym maksymalna wysokość renty nie może przekroczyć 374% minimalnej emerytury.

² *Pomoc finansowa. Czego może się spodziewać polski rolnik po integracji z UE ?*

Świadczenie to wypłacane będzie nie dłużej niż przez 10 lat.

W przypadku podjęcia przez otrzymującego świadczenia działalności gospodarczej, renta wypłacana jest w wysokości 50%, natomiast w przypadku podjęcia zatrudnienia zawieszana jest w całości.

Wniosek o rentę rolnik musi złożyć, zanim osiągnie wiek emerytalny, czyli mężczyźni pomiędzy 55 a 65 rokiem życia, natomiast kobiety między 55 a 60 rokiem życia.

Przypadki przekazywania ziemi krewnym i następcom określają szczegółowe przepisy.

W przypadku śmierci uprawnionego istnieje możliwość, aby świadczenia otrzymywał współmałżonek.

Wsparcie dla gospodarstw niskotowarowych ma na celu zachęcenie rolników do modernizacji gospodarstw, prowadzącej do poprawy ich sytuacji ekonomicznej. Osiągnąć to mogą drogą zwiększania skali produkcji lub podejmowania nowej działalności. Gospodarstwem niskotowarowym jest takie gospodarstwo, w którym dochód roczny z produkcji rolniczej wynosi od 4.000 zł do 40.000 zł. Brane są także pod uwagę tzw. jednostki przeliczeniowe produkcji rolnej. Pomoc finansowa dla gospodarstw niskotowarowych dotyczy określonych przedsięwzięć, a mianowicie:

- zakupu lub dzierżawy dodatkowych gruntów,
- modernizacji lub budowy pomieszczeń gospodarczych,
- zakupu maszyn i urządzeń,
- zakupu stada podstawowego,
- podjęcia lub rozszerzenia działalności z zakresu agroturystyki, rękodzieła, rzemiosła, usług, itp.

Pomoc finansowa wyniesie 1250 euro rocznie na gospodarstwo i będzie wypłacana przez trzy kolejne lata. Jeśli rolnik udowodni, że plan został zrealizowany, wypłaty mogą być przedłużone na następne dwa lata.

Wypłaty te nie podlegają zwrotowi nawet w przypadku nie zrealizowania planu. Liczba potencjalnych beneficjentów w Polsce oceniana jest na ok. 350 000 gospodarstw.

Dotpłaty wyrównawcze dla obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania mają na celu powstrzymanie wyludnienia i degradacji ekologicznej – zwłaszcza na terenach górskich, podgórskich i w obszarze tzw. ściany wschodniej. Obejmą one gospodarstwa zlokalizowane na terenach trudnych do prowadzenia produkcji rolnej. Mają one rekompensować wyższe koszty lub gorsze wyniki produkcji osiągnięte w stosunku do gospodarstw działających w korzystniejszych warunkach. Rozróżniono dwie strefy obszarów górskich: takie, w których co najmniej połowa użytków rolnych znajduje się pomiędzy 350 a 500 m n.p.m. (I strefa) oraz te, w których co najmniej połowa użytków rolnych znajduje się powyżej 500 m n.p.m. (II strefa).

Na terenach nizinnych do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania zalicza się: obszary, na których produkcję ogranicza niska jakość gleb, niesprzyjające warunki wodne i klimatyczne związane z rzeźbą terenu lub niskie zatrudnienie.

Pomoc finansowa. Czego może się spodziewać ³ polski rolnik po integracji z UE ?

Wsparcie udzielane jest w formie corocznych dotacji. Wysokość dotacji zależy od „stopnia trudności terenu” i waha się od 56 do 113 euro na hektar. Dotacje udzielane będą na wniosek rolnika, którego gospodarstwo zlokalizowane jest częściowo lub w całości w strefie o warunkach niekorzystnych, jego produkcja rolnicza trwa już co najmniej 2 lata i prowadzona będzie przez następne 5 lat. Wnioskodawca musi przestrzegać zasad dobrej praktyki rolniczej oraz nie stosować w żywieniu zwierząt substancji zabronionych (między innymi hormonalnych).

Program rolno-środowiskowy wspiera rozwój metod produkcji rolnej zgodnych z zasadami ochrony środowiska oraz zachowania dziedzictwa przyrodniczego wsi.

Wspierane w ramach programu rolno-środowiskowego działania obejmują:

- produkcję rolną metodami przyjaznymi środowisku lub ekologiczną,
- utrzymanie niskoprodukcyjnych łąk i pastwisk o wysokiej wartości przyrodniczej,
- zabezpieczenie siedlisk – skupisk dzikiej przyrody,
- zagospodarowanie gruntów zaniedbanych i odłogów,
- ochronę gleby i zapobieganie stratom azotu,
- stworzenie stref buforowych pomiędzy użytkami rolnymi a zadrzewieniami i zbiornikami wodnymi,
- wprowadzenie zadrzewień śródpolnych,
- zachowanie lokalnych ras zwierząt i odmian roślin uprawnych.

Program rolno-środowiskowy obejmuje:

I Ochronę różnorodności biologicznej obszarów rolnych, która będzie polegała m.in. na ochronie półnaturalnych użytków zielonych i ich przywracaniu do stanu naturalnego, ochronie zasobów genetycznych. Działania te prowadzone będą na 4 obszarach: Biebrzańsko-Narwiańskim, Ujściu Warty, Dolinie Baryczy i Wschodnio-Karpackim.

II Ochronę środowiska przyrodniczego i krajobrazu, realizowaną w wybranych obszarach w każdym województwie.

III Rolnictwo ekologiczne – realizowane w całym kraju.

IV Ochronę zasobów genetycznych w rolnictwie, realizowaną w całym kraju.

Średnia stawka pomocy finansowej z tytułu realizacji programu rolno-środowiskowego wynosi 125 euro/ha rocznie. Warunkiem otrzymania wsparcia jest m.in. przygotowanie przez rolnika lub grupę rolników 5-letniego planu działalności rolno-środowiskowej, zatwierdzonej przez doradcę rolno-środowiskowego.

Przykładowe kwoty płatności w ramach programu rolno-środowiskowego wynoszą:

- rolnictwo zrównoważone – 200-250 zł/ha, ekologiczne bez certyfikatu 460 zł/ha, z certyfikatem 360 zł/ha
- ekologiczne użytki zielone bez certyfikatu 200 zł/ha,
 - łąki pół naturalne jednokośne od 430 do 1000 zł/ha,

4 Pomoc finansowa. Czego może się spodziewać polski rolnik po integracji z UE ?

- użytki przyrodnicze – torfowiska 600 zł/ha, szuwary i ziołorośla 100 zł/ha,
- renowacja zadrzewień śródpolnych 100 zł/100 mb,
- nowe zadrzewienia śródpolne 1 rzędowe 80 zł/100 mb, 2 rzędowe 180 zł/100 mb,
- bydło polskie czerwone 800 zł/szt,
- koniki polskie i konie huculskie 600 zł/szt,
- owce 260 zł/szt,
- produkcja: lokalnych odmian uprawnych 350 zł/ha,
- produkcja nasiennej odmian lokalnych 500 zł/ha.

Zalesianie gruntów – ma na celu wycofanie z produkcji gruntów rolnych o małej przydatności produkcyjnej, powiększenie obszarów leśnych, zapobieganie degradacji gleb, poprawę krajobrazu obszarów wiejskich. W latach 2004 do 2006 przewidziano zalesienie 56 tys. ha gruntów rolnych. Wsparcie obejmuje takie płatności, jak:

- Dotację na zalesianie, przeznaczoną na pokrycie kosztów założenia i ewentualnie ochrony przed zwierzyną.
- Premię pielęgnacyjną, obejmującą koszty pielęgnacji nasadzeń w pierwszych 5 latach po posadzeniu.
- Premię zalesieniową, która stanowi rekompensatę za wyłączenie gruntu z produkcji rolnej.

Ze wsparcia mogą skorzystać rolnicy prowadzący gospodarstwo rolne, z którego przychody stanowią co najmniej 20% w ich dochodach. Konieczne jest uzyskanie potwierdzenia z gminy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz złożenie wniosku o zatwierdzenie planu zalesienia. Po uzyskaniu akceptacji rolnik musi przestrzegać warunków i terminów zawartych w planie zalesienia, a także dopilnować, aby uprawa lasu była udana. Minimalna powierzchnia zalesiana wynosi 0,5 ha przy minimalnej szerokości działki 20 m. W przypadku grupy rolników powierzchnia zalesiana musi wynosić 5 ha.

Do nasadzeń muszą być przeznaczane rodzime gatunki drzew, z uwzględnieniem glebowo – przyrodniczych warunków siedliskowych. Dotacjami nie są objęte plantacje choinek świątecznych oraz drzew szybko rosnących. Bardzo ważne dla rolników jest to, że dotacja z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji może być wypłacana przez 20 lat od posadzenia lasu.

Poszczególne płatności w ramach wsparcia zalesiania są zróżnicowane w zależności od ukształtowania terenu (teren równinny i na stokach o nachyleniu powyżej 12 stopni) oraz rodzaju nasadzeń (liściaste i iglaste).

Wynosić one mają w:

• dopłatach do zalesienia	od 3400 zł/ha	do 6200 zł/ha
• ochronie przed zwierzętami	od 570 zł/ha	do 1800 zł/ha
• premii pielęgnacyjnej	od 400 zł/ha	do 520 zł/ha
• premii zalesieniowej	600 zł/ha	

